

ZANDHAGEDISSEN VAN MONSTER T/M HOEK VAN HOLLAND

Annie Zuiderwijk

“In 2005 heeft Conn Barrett zandhagedissen aangetroffen in Hoek van Holland, nadat al eerder zandhagedissen bij De Banken te 's-Gravenzande waren ontdekt door Jacco Duindam en Ton van Schie. Wij vermoeden nu dat de gehele smalle duinstrook tussen Monster en Hoek van Holland bewoond wordt door zandhagedissen. We gaan dat op een mooie dag in mei uitzoeken met een excursie voor de duinonderzoekers van Zuid-Holland.” Aldus een aankondiging in Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 34.

Op 6 mei 2006 was het zover

Met 12 Zuidhollanders, inclusief Jacco Duindam die als voorproefje wees op een vrolijk kwinkelerende blauwborst. Toen ging het los. In linie liepen we over de smalle kuststrook van 's-Gravenzande tot in Hoek van Holland. Een afstand van 3,5 km hemelsbreed die we zigzaggend onderzochten. Het weer was geschikt: de zon niet al te stralend, temperatuur 18 oplopend tot 21°C.

De duinen ter plekke zijn smal. Achter het strand een zeereep van 100 tot 200 meter breed met helm, daarachter een zone met duindoorn o.a. en dan gelijk de glazen kassen van het Westland. Ook ligt er bij 's-Gravenzande natuurreservaat *De Banken*: een meer veel vogels tussen nat grasland en ruigtes, direct achter de zeereep gelegen.

Het was spannend om in een terrein te zoeken naar zandhagedissen die er voor zover bekend voorkwamen. De habitat was fantastisch zolang we in voor mensen verboden gebied liepen: dikke hoge pollen helm, met overal open zandplekjes. En jawel, de eerste hagedis werd al gauw, na een kwartier ontdekt. Toen ging het snel, veelal prachtig smaragdgroen gekleurde mannetjes. Na de eerste 1,5 km stond de teller op 23 stuks. Toen werd het minder, het duin was toegankelijk voor badgasten, overal groepjes mensen (het was zaterdag en eindelijk mooi weer) de helm was op veel plaatsen vertrapt, toch werd hier en daar nog een hagedis gezien. In totaal hebben we 32 hagedissen mogen aanschouwen: zes vrouwtjes, vijftien mannen en elf subadulten, verdeeld over vijf verschillende kilometerhokken!

De zeereep in de buurt van 's-Gravenzande. De bovenste foto is genomen zeewaards. De excursiegangers doorzoeken de fraaie helm begroeiing op zandhagedissen. De linker foto is landinwaards gericht, op de achtergrond zijn de kassencomplexen van het Westland zichtbaar. Foto's: Jaques Ruinaard.

Conclusie

Van Scheveningen tot en met Hoek van Holland komen zandhagedissen ononderbroken voor. Maar zijn ze er ooit wel weg geweest? Misschien niet. Kleine groepjes zandhagedissen kunnen lang overleven, dat weten we van het Forteiland bij IJmuiden, waar op 4 hectare een kleine populatie zandhagedissen (in 2005 geschat op 47 ± 13 volwassen dieren) al 100 jaar stand houdt op het mini-eiland. Mogelijk is er een periode geweest met maar heel weinig hagedissen in deze duinstrook, zo weinig dat ze niet opgemerkt werden. De laatste tien jaar nemen zandhagedissen overal in de duinen significant toe. Dat zal dan ook in deze duinen het geval geweest zijn, en zien we ze daarom nu wel. Zo kan het gegaan zijn. Maar, ook hebben we met een groep enthousiaste waarnemers goed gezocht hetgeen resultaat heeft opgeleverd: mensen, het was leuk en wel bedankt.

In de vijf omliggende kilometerhokken samen zijn 32 zandhagedissen waargenomen: 23 hagedissen in 69/447; 1 hagedis in 69/446; 4 in 68/446; 1 in 68/445; en 3 in 67/445.

Zandhagedis in fietsenstalling van station Maassluis-West. Paul Moerman: "Wij komen de duinhagedis regelmatig tegen langs de spoorbaan van Maassluis naar Hoek van Holland." Foto: Moerman Jr.

Het verhaal is nog niet uit want onlangs stuurde Paul Moerman via Jacco Duindam een foto van een hagedis bij de fietsenstalling van station Maassluis-West. Dhr. Moerman is ecooloog voor de gemeente Westland. Tijdens een onderzoek in 2002 naar het voorkomen van konijnen langs de spoordijk van Hoek van Holland - Maassluis trof hij regelmatig zandhagedissen aan, en hij ziet ze nog steeds.

Daarmee komt ook een waarneming van Jeroen Brakenhoff uit Vlaardingen weer in beeld. Hij liet in 2004 weten dat zijn kat een zandhagedis ving op een ruig terrein: *"Tegenover onze woning is een terrein van een soort tuincentrum vol met stenen, ruigte en zand. Coördinaten 81,9/436,4. Dit wordt zelden gebruikt. Het zou kunnen dat hij hier vandaan is gekomen. Of hij is vanaf de spoorlijn langs de Marathonweg hiernaartoe gekomen. Tevens zijn er momenteel veel werkzaamheden in uitvoering in onze directe omgeving (sloop van woningen etc.) wellicht dat de soort van de aanwezige dynamiek daaromheen profiteert."*

Aldus weten we nu ook dat langs het Hoekse Lijntje, net als vroeger, zandhagedissen voorkomen, misschien wel tot in Vlaardingen aan toe.